

KRIITIKA - Anders Härm. Rahvusvahelisel pärjatud Sigrid Viir ja Timo Toots.

2012

Sigrid Viir pälvis New Yorgis „Pulsi” kunstimesi peapreemia ja **Timo Toots** „Prix Ars Electronica 2012” interaktiivse kunsti kategooria olulise auhinna Golden Nica

SIRP

18. mai 2012

Tänavusele „Prix Ars Electronica” auhinna komisjonile laekus 3674 avaldust 72 riigist, kusjuures 547 konkureeris interaktiivse kunsti kategoorias. Interaktiivse kategooria peamine eesmärk on suhtlus kunstiteose sisu ja vaataja vahel ning sotsiopolitiiline suhestumine praegusesse aega.

Sigrid Viiru ja **Timo Tootsi** ühendab rohkem kui üksnes asjaolu, et nad lühikese ajavahemiku sees said üks ühes, teine teises maailma otsas olulise kunstipreemia. Nad mõlemad on õppinud Eesti Kunstiakadeemia fotoosakonnas ühel kursusel professor Marco Laimre käe all ja olnud samal ajal vahetusüliõpilased Karlsruhe. Nad on kunstnikena mingis mõttes EKKMis üles kasvanud, osalenud seal nii tudengi- kui ka teistel näitustel. Mõlemad olid ka eelmisel aastal Köler Prize'i nominendid. Seega ei tule asjaolu, et nad võitsid rahvusvahelise preemia, mulle sugugi üllatusena. Loominguliselt on nad ometigi võrdlemisi vastandlikud.

Sigrid Viiru soololoomingu keskmes on privaatsed teemad (perekond, freudistlik suhtekolmnurk „emme-issi-mina”), privaatsed subjektiivsed mängud nagu autasustatud seerias „Rutiinipurustaja, Tuusik, Lauakaru ja teised”. Need on inimlikud teemad poeetilises, kohati emotsionaalselt lausa valusas võtmes, nagu nüüd juba üsna mitmel näitusel eksponeeritud „Aktis vanematega” näha võib. See, mis teeb Sigrid Viiru kunstnikuna eriliseks, on kahtlemata suutlikkus ühendada tabav ja väga heal tehnilisel tasemel visuaal vormiga, milles ta seda eksponeerib. Ta mängib osalavalt fotograafia kui meediumi konnotatsioonidega või võimendab sõnumit lihtsa funktsionaalse lükkega nagu raamid isiklike masinate seerias („Rutiinipurustaja ...”) või ukseilmaga aktis vanematega. Need võtted kontekstualiseerivad ja samal ajal võimendavad tema fotode intensiivsus- ja tähendusvälju.

Timo Toots kasutab oma loomingu armutult ära omandatud IT-haridust ja ausalt öeldes on ta üks väheseid eesti uue meedia kunstnikke, kes suudab seda tehnoloogiat edukalt ka kolmemõõtmelisteks interaktiivseteks ruumiinstallatsioonideks transformeerida nii, et tehnoloogiliste mängude kõrval võimendatakse ka sisulisi teemasid. Kõige suurejoonelisemalt on ta selle seni realiseerinud muidugi oma „Memopolises”, mis talle ka kõnesoleva preemia tõi, aga ka „Elektronis”, mida peatselt näidatakse ka Kumus näitusel „Pimeduse kiirus” („Speed of Darkness”). Tema plussiks on tehnoloogiline suutlikkus: ta suudab tõepoolest ise kõik selle programmeerida, mida ta kasutab. Teisalt poolt on talle iseloomulik teatud lõbus andumine interaktiivsetele mängudele, mis ei jää formaalseteks, vaid kannavad ka sisulist kriitikat.